

Mateřská škola Zdounky, okres Kroměříž

Minimální preventivní program školy

Školní rok 2022/2023

Úvod

Motto: „Nejúčinnější a nejlevnější prevencí je zdravá výchova dětí v rodině a ve škole.“

Předškolní vzdělávání je obdobím v životě dítěte, které je optimální pro položení základů k osvojení zdravého životního stylu, pozitivních postojů a dovedností a prevenci vzniku sociálně patologických jevů. V rámci preventivních aktivit, které jsou dětem přiblíženy hravou formou, dochází k rozvoji dovedností spojených s odmítáním všech druhů rizikového chování, projevů agresivity, šikany a dalších nežádoucích společenských jevů. U dětí se snažíme posilovat jejich komunikační dovednosti, sebevědomí, sebeúctu a úctu mezi sebou navzájem, učíme je poznávat sebe sama, učíme je řešit konflikty, překonávat překážky a smysluplně využívat volný čas.

V rámci školní preventivní strategie má MŠ Zdounky vypracován minimální preventivní program, který plně koresponduje se školním vzdělávacím programem „Pohodou ke zdraví“.

Charakteristika školy

Mateřská škola Zdounky, okres Kroměříž se nachází v klidné části obce Zdounky, mimo hlavní komunikaci. Budova je obklopena rozsáhlou zahradou se vzrostlými stromy a dětským hřištěm. Hlavním účelem školy je poskytování výchovně-vzdělávacích služeb dětem předškolního věku. Aktuálně jsou v MŠ plně obsazeny 4 třídy. Režim dne je sestaven s ohledem k psychosociálním potřebám a věku dětí. Vyučování probíhá v blocích, kdy se střídá pracovní a odpočinkový režim. Učitelé kladou důraz na individuální potřeby dětí, dostatek prostoru je věnován relaxaci a aktivnímu pohybu dětí.

V celém areálu MŠ je dodržován přísný zákaz kouření (včetně elektronických cigaret), pití alkoholu a užívání drog či jiných psychotropních látek. Všechny prostory ve škole jsou upraveny pro bezpečný pohyb dětí, je pravidelně dodržována kontrola zařízení a vybavení školy z hlediska jejich bezpečnosti. V případě drobných úrazů je na označeném místě dostupná vybavená lékárnička pro poskytnutí první pomoci. Všichni zaměstnanci školy prochází opakovaně (každé 3 roky) proškolením v první pomoci. V případě vážnějších úrazů postupují zaměstnanci při jejich řešení v souladu se směrnicí BOZP.

Ve škole se snažíme vytvářet příjemné prostředí, budovat v dětech pocit jistoty a vzájemné důvěry. Jsme nakloněni otevřené komunikaci, respektujeme individualitu každého jednotlivce, jsme tolerantní k odlišnostem. Snažíme se o budování pozitivních vztahů a sociálních vazem mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a zaměstnanci školy, mezi zaměstnanci a rodiči, mezi zaměstnanci navzájem i mezi zaměstnanci a vedením školy. Klademe důraz na sounáležitost se třídou a školou jako takovou, usilujeme o to, aby se rodiče i široká veřejnost mohla podílet na životě naší mateřské školy.

Předškolní vzdělávání, které poskytujeme našim dětem, je propojené se skutečným životem. Děti si osvojují to, co má pro ně praktický smysl, co je vede k praktické zkušenosti. Při hodnocení předškolního vzdělávání využíváme především prostředků pozitivní motivace. V hodnocení chování uplatňujeme soubor jasně stanovených pravidel. Všichni zaměstnanci školy tato pravidla důsledně dodržují a tím pomáhají dětem se v těchto stanovených mantinelech bez obtíží pohybovat a respektovat je.

Cíle minimálního preventivního programu

Minimální preventivní program školy má ve výchovně-vzdělávacích aktivitách a činnostech MŠ Zdounky své nezastupitelné místo. Oblast prevence je jedním ze základních

pilířů, na kterých je postavena filosofie naší školy a která průběžně prolíná a vhodným způsobem doplňuje a rozvíjí školní vzdělávací program s názvem Pohodou ke zdraví.

Jako hlavní cíl MPP jsme si stanovili vést děti k osvojení a rozvoji zdravého životního stylu – a to v oblasti péče o své zdraví (zdravá strava, pravidelný pohyb, preventivní prohlídky), v oblasti péče o mezilidské vztahy (vytváření přátelských vztahů, pozitivního klimatu ve třídě, škole, pomoc potřebným, respekt a tolerance k druhým) a v oblasti péče o zdravé životní prostředí (viz. plán EVVO).

Mezi další vytyčené cíle patří:

- zvyšovat odolnost dětí vůči rizikovým a společensky nežádoucím jevům
- učit děti tyto společensky nežádoucí jevy rozpoznat a nepodlehnout jim, pokud se s nimi v budoucnu setkají
- rozvíjet sociální dovednosti, které napomáhají orientaci v sociálních vztazích, nést odpovědnost za své chování a uvědomění si důsledků svého jednání
- posilovat komunikační dovednosti dětí - podporovat vlastní aktivity dětí, schopnost řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- poskytovat dětem informace o tom, kde hledat pomoc v případě vzniku problému – nebát se o problémech mluvit
- spolupracovat s rodiči v oblasti zdravého životního stylu a v oblasti prevence, poskytovat poradenské služby rodičům v případě jejich potřeb
- průběžná práce s třídními kolektivy, monitorování klimatu ve třídách, prevence vzniku šikany, zjišťování problémů a jejich včasné řešení
- zajistit a organizovat besedy, vzdělávací programy na aktuální témata
- spolupracovat s KPPP – pobočka Kroměříž
- prohlubovat spolupráci rodiny se školou, zapojovat zákonné zástupce dětí do školních aktivit
- multikulturní výchova - rozvíjení poznatků, seznámení s jinými kulturami, prevence xenofobie a rasismu
- působit na děti vlastním příkladem

Realizace MPP

Na realizaci minimálního preventivního programu školy se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci v průběhu celého školního roku. Program je zaměřený na širokou oblast rizikového chování a možnosti výskytu sociálně-patologických jevů u dětí v mateřské škole. Minimální preventivní program školy je začleněn do témat ŠVP “Pohodou ke zdraví” a je realizován v rámci výchovně-vzdělávacích aktivit v jednotlivých třídách a při společných celoškolských akcích.

Důležitým principem uplatňovaným v oblasti školské primární prevence rizikového chování je model spirály. Aplikace modelu v praxi znamená, že jednotlivé znalosti, dovednosti a způsobilosti (kompetence) v příslušných oblastech na sebe vzájemně navazují, opakují se a rozvíjejí a tím tvoří ucelený systém.

Preventivní program respektuje věk a osobnostní zvláštnosti a potřeby dětí naší školy. Přibližuje dětem přijatelnou formou základní informace o problematice návykových látek, o škodlivosti kouření a zneužívání alkoholu, šikaně a jiných extrémních projevech agrese, o prevenci sexuálního násilí, poruchách příjmu potravy atd. Zároveň ukazuje a nabízí cesty k pozitivním alternativám v chování a smysluplného trávení volného času.

MPP navazuje, doplňuje a prolíná s dalšími aktivitami realizovanými v rámci mateřské školy jako je plán environmentální výchovy, práce v projektech Zdravý úsměv, Celé Česko čte dětem, Kuchyně bez hranic, Se Sokolem do života aneb Svět nekončí za vrátky, cvičíme se zvířátky atd.

Funkci školní metodičky prevence zastává ředitelka školy Mgr. Julie Zrnová. Vytváří, naplňuje a vyhodnocuje minimální preventivní program školy. Seznamuje všechny pedagogické pracovníky s aktivitami MPP a koordinuje, konzultuje a kontroluje jejich práci s MPP. Vyhodnocuje aktuální situaci ve škole a podílí se na řešení případných vzniklých problémů. V případě potřeby poskytuje konzultační a poradenskou činnost jednotlivým pedagogům, dětem a zákonným zástupcům. Spolupracuje s KPPP Zlín, pobočka Kroměříž a s okresním metodikem prevence. Zprostředkovává kolegům nabídku kurzů a seminářů z oblasti preventivních aktivit, seznamuje je s knižními novinkami a legislativními změnami z oblasti prevence.

Aktuální situace v mateřské škole z hlediska výskytu rizikového jednání – analýza stavu

Kapacita mateřské školy ve Zdounkách je 96 dětí. V každé třídě pracují 2 učitelky, dle potřeby a doporučení školského poradenského pracoviště i asistent pedagoga případně školní asistent. Pracovní doba učitelek se překrývá v dopolední části a je tak posíleno zajištění bezpečnosti při pobytu dětí venku, při výletech a jiných činnostech vyžadujících zvýšený dohled.

Učitelky v jednotlivých třídách pravidelně monitorují klima tříd a mapují vztahy mezi dětmi. Kromě metod pozorování, diskuse, komunikačního kruhu a rozhovoru, s třídami cíleně pracují, vedou děti k vzájemné spolupráci, toleranci, vcítění se do pocitů druhých. Učí děti, aby na své jednání a chování nahlížely formou sebereflexe, stanovují jasná a srozumitelná pravidla (pravidla třídy – na jejich stanovení se děti aktivně podílejí, jsou ve třídě stále vyvěšena na očích, průběžně se s nimi pracuje). Vedou děti k osvojení slušného společenského chování – učí je zdravit, prosit, děkovat, omluvit se. Při projevech agresivního nebo nevhodného chování (strkání do kamaráda, kousání, kopání, braní věcí, lhaní, vulgární vyjadřování, ...) využívají učitelky při řešení situace motivační příběhy, sociální učení s prvky dramatizace, pozitivní zpevňování, námětové hry, vyjádření emocí apod.

Neustálý pedagogický dohled nad dětmi, soustavná práce s dětským kolektivem ve třídách, prosociální zaměření ŠVP a pozitivní klima celé MŠ nahrává k tomu, že v posledních letech škola nezaznamenala žádný případ výskytu sociálně patologických jevů. Vztahy ve třídách jsou průběžně monitorovány, případné neshody ihned řešeny. Otevřená komunikace panuje i mezi zaměstnanci školy a zákonnými zástupci našich dětí. Na základě těchto skutečností budeme i nadále pokračovat ve stejné formě začleňování preventivních aktivit rizikového chování do výchovně-vzdělávacího procesu.

Hodnocení minimálního preventivního programu

Evidenci o aktivitách v rámci MPP vedou učitelky zápisem do třídní knihy. Informace o plnění MPP, akcích a námětech z oblasti prevence, aktuálních kontaktech a dalších budou podávány školní metodičkou prevence na pedagogických a organizačních poradách.

Spolupráce s rodiči

V případě výskytu rizikového chování učitelka bezodkladně informuje rodiče dítěte/děti o nastalé situaci, prokonzultuje s nimi problematiku situaci a dohodne se s nimi na dalším

postupu a možnostech řešení. V případě závažnějších řešení je o takové schůzce sepsán písemný zápis s podpisem obou zúčastněných stran. Rodičům může být doporučeno využití poradenských služeb školského poradenského zařízení, předány informace o problematice sociálně patologických jevů apod. Všichni rodiče jsou srdečně zváni k účasti a spolupráci při organizaci akcí školy, které dávají prostor k prohlubování vzájemných vztahů. Rodiče chápeme jako naše partnery a uvítáme jejich participaci na životě školy.

O aktivitách v rámci MPP jsou rodiče pravidelně informováni třídními učitelkami a informace naleznou rovněž na nástěnkách a webových stránkách školy.

Obsahový plán minimálního preventivního programu:

Seznámení pedagogů, rodičů a dětí s minimálním preventivním programem školy (organizační porada, konzultace pro rodiče – seznámení se školním řádem, pravidly, dohoda vzájemné spolupráce, spoluúčasť zákonných zástupců na aktivitách školy).

Naše třída – seznámení s novým složením třídy, aktivity na stmelení kolektivu, stanovení pravidel třídy, na nichž se děti spolupodílí a jejich dodržování (všichni jsme kamarádi, vzájemně si pomáháme, chováme se k sobě hezky, umíme poprosit, poděkovat, říci promiň, neublížujeme si, umíme se rozdělit, půjčujeme si hračky, ...).

Budování úcty ke stáří. Zapojení do aktivit pro seniory – nácvik vystoupení, společná setkání (např. v rámci projektu Celé Česko čte dětem nebo Senioři dětem – děti seniorům).

Projevy altruismu a solidarity – např. účast na sbírce pro nemocné děti Fondu Sidus, kreslení obrázků pro nemocné kamarády, podpora akcí na boj proti rakovině, zapojení do akce Sněhuláci pro Afriku, Puntíkový den (podpora dětí s lupénkou), Větrníkový den (podpora dětí s cystickou fibrózou) apod.

Moje hračka – aktivity na podporu spolupráce – dělení se o hračku, společná hra, podpora vzájemné komunikace a konstruktivní řešení případných konfliktních situací, hezký vztah k věcem (úklid, šetrné zacházení, prevence vandalismu, nácvik ohleduplnosti a tolerance – neničíme, co druzí vytvořili)

Prevence zaměřená na mimořádné události (ochrana obyvatelstva, PO aj.) – nácvik evakuace budovy, návštěva hasičské zbrojnice.

Bezpečnost v silničním provozu – nácvik dovedností spojených s účastí v silničním provozu – jako chodci – nácvik přecházení silnice, znalost základního dopravního značení, význam semaforu, využívání reflexních prvků; jako cyklistů – nácvik jízdy na kole, koloběžce v ohraničeném prostoru, na dopravním hřišti, dodržování bezpečnostních pravidel, jízda zručnosti, používání ochranných prostředků (přilba, chrániče), výbava kola, základní poznatky o lidském těle a nácvik jednoduché první pomoci. Zapojení do akce Mezinárodní den bez aut.

Integrovaný záchranný systém – beseda s hasiči, policisty, záchranáři, návštěva dětské lékařky.

Péče o lidské zdraví – význam zdravého životního stylu a jeho výhody, prevence obezity a ostatních poruch příjmu potravy. Aktivity zaměřené na poznání vlastního těla – vnímání chutí,

vůní, příjemných a nepříjemných pocitů a prožitků, umění vyjádřit své emoce bez pocitu studu.

Zdravý úsměv – účast v projektu na prevenci zubního kazu. Pravidelné čištění zubů před odpoledním odpočinkem.

Provázanost s aktivitami environmentální výchovy – prevence vandalismu, ochrana životního prostředí, multikulturní výchova.

Zapojení do projektu Kuchyně bez hranic zaměřeného na zdravou výživu se zapojením rodičovské veřejnosti a školní jídelny mateřské školy.

Aktivní účast v projektu „Se Sokolem do života aneb Svět nekončí za vrátky, cvičíme se zvířátky“. Podpora pohybových aktivit u dětí vede k rozvoji fyzické kondice, psychické odolnosti a přispívá k dobré náladě.

Prevence napadení psem – návštěva kynologa, vysvětlení správného chování při setkání se psem, nácvik ochranné pozice při napadení, vysvětlení „psí komunikace“ – varovné signály.

Obecné seznámení s problematikou návykových látek – látkových alkohol, cigarety, drogy a ostatních – gambling. Důsledky vzniku závislosti na lidské zdraví a mezilidské vztahy. Práce s obrazovým materiálem, motivační pohádkové příběhy, pokusy. Návštěva metodicky prevence s programem primární prevence zaměřené na zdravý životní styl.

Prevence týrání, zneužívání dětí – základní poznatky o lidském těle, projevy lásky a náklonnosti blízkých osob a jejich odlišení od nepříjemných projevů cizích osob. Navození důvěry. Psychosociální hry, modelové situace, hraní rolí, nácvik odmítání, ostražitost před cizími lidmi.

Zhodnocení minimálního preventivního programu - co jsme se dozvěděli, co jsme si zapamatovali, co nám MPP dal.

Výstupy z MPP

Výstupem z MPP je získání jednotlivých znalostí, dovedností a kompetencí z jednotlivých oblastí prevence sociálně-patologických jevů.

a) Prevence záškoláctví

- Zná školní řád a pravidla absence ve škole
- Rozumí tomu, proč je důležité chodit pravidelně do školy
- Chápe, že vyhýbání se škole není řešením konfliktů
- Ví, na koho se obrátit, když má problém
- Poznává rozdíl mezi situacemi, kdy nemůže jít do školy (nemoc, úraz, rodinné důvody) a kdy se mu nechce jít do školy
- Chodí pravidelně do školy a dodržuje školní řád
- Umí se chovat slušně ke svým spolužákům a nevyvolává konflikty
- Umí komunikovat o svých problémech (školních i osobních)

b) Prevence šikany

- Ví, že je zakázáno do školy nosit nebezpečné nástroje a zbraně – nože, pistole apod.
- Rozumí tomu, proč a jak jsou tyto nástroje nebezpečné
- Ví, že není dovoleno ubližovat spolužákům a týrat zvířata
- Chápe bolest, kterou může způsobit agresivním jednáním
- Uvědomuje si rozdíl mezi agresivním chováním prezentovaným v médiích a v reálných situacích ve škole
- Ví, jak má postupovat, když u spolužáka objeví nebezpečný předmět
- Ví, jak se má zachovat, když je někomu ubližováno
- Nemá potřebu fyzicky napadat či slovně útočit na druhé
- Používá slovní omluvu a umí přiznat chybu
- Jedná s ohledem na druhé
- Má kladný postoj ke zvířatům
- Umí říct druhému, co mu vadí, neurážlivým způsobem
- Nepoužívá verbální agresi a vulgární nadávky
- Dokáže ovládat své chování (nechová se hlučně, vulgárně)
- Zvládá své afektivní stavy

c) Prevence v dopravě a při sportovních aktivitách

- Ví, jak se bezpečně pohybovat po chodníku, vozovce či na přechodu
- Ví, jak se může chránit v dopravním provozu
- Ví, jak postupovat, když se ztratí ve městě, v nákupním centru, v parku atd.
- Ví, že nesmí sednout k cizímu člověku do auta
- Chápe zásady a doporučení pro bezpečný kontakt se zvířaty
- Zná zásady, jak předcházet napadení zvířetem.
- Ví, jak se zachovat při napadení zvířetem
- Zná linky tísňového volání
- Zná základy první pomoci
- Zná zásady a doporučení bezpečné jízdy na kole, koloběžce
- Používá strategie odmítnutí, když po něm chce někdo něco nepříjemného
- Uplatňuje používání reflexních prvků a ochranných pomůcek při sportu či pohybu v silničním provozu
- Zvládne ovládat své chování a zbytečně neriskovat v dopravním provozu

d) Prevence sexuálního rizikového chování

- Chápe, že existují biologické, psychické a sociální rozdíly mezi chlapci a dívkami
- Ví obecně, jak vzniká a rodí se život
- Ví, jak se má chovat k osobám opačného pohlaví
- Umí mluvit o svém těle bez rozpaků a pocitu studu
- Umí odmítnout projevy náklonnosti, které jsou mu nepříjemné
- Je způsobilý dodržovat základní hygienu a péči o tělo
- Zvládne se vyrovnat s odmítnutím
- Umí přijmout kompliment

e) Prevence zneužívání návykových látek

- Ví, že existují návykové látky a základní z nich zná

- Ví, že je zakázáno vlastnit některé látky – drogy
- Ví, že nemá nic přijímat a konzumovat od cizích lidí
- Vnímá rozdíly mezi zdravým životním stylem a užíváním drog
- Umí odmítnout

f) Prevence poruch příjmu potravy

- Chápe význam pravidelnosti v příjmu potravy
- Má představu o tom, jak vypadá zdravé jídlo
- Zná zdravotní rizika provázející hladovění, přejídání
- Umí si s pomocí dospělého připravit jednoduchou zdravou svačinu
- Snaží se jíst pravidelně a v klidu
- Pravidelně se věnuje vybrané tělesné aktivitě

g) Prevence týrání, zneužívání a zanedbávání dětí

- Ví, že není povoleno, aby se jej dotýkal cizí člověk
- Chápe, že jej nesmí nikdo nutit do toho, aby se ono dotýkalo druhých lidí
- Umí odlišit, které chování je nevhodné a co je zakázáno, aby mu činil někdo druhý
- Umí požádat o pomoc v případě ohrožení nebo strachu z týrání a sexuálního zneužívání